

РЕШЕНИЕ

№ 391

гр. Перник, 25.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПЕРНИК, ПЪРВИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и седми октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: МАРИЯ В. МИЛУШЕВА

Членове: Диана Мл. Матеева

Борислава П. Борисова-Здравкова

при участието на секретаря ЕМИЛИЯ Г. ПАВЛОВА
като разгледа докладваното от Борислава П. Борисова-Здравкова Въззивно гражданско дело № 20221700500510 по описа за 2022 година
за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

Образувано е по въззивна жалба от П. Б. Д., ЕГН *****, М. Д. Д., ЕГН *****, И. Г. Д., ЕГН ***** и В. Г. Д., ЕГН *****, срещу Решение №260020/14.04.2022 г., постановено по гр.д.№703/2019 г. на Районен съд- Радомир, в частта, с която са отхвърлени като неоснователни предявените срещу ответницата К. Г. К., ЕГН *****, с адрес: ***, искове за прогласяване на недействителността на дарението на ½ ид. ч. на недвижими имоти, находящи се в с.***, община ***, област ***, съобразно Нотариален акт № **, том ***, рег. № ***, дело № 452/10.11.2016г. на нотариус М.Д., № ***, с район на действие РС- ***, за 1/5 част от сделката - по отношение на П. Б. Д., ЕГН *****, и за по 1/15 част от сделката - по отношение на М. Д. Д., ЕГН *****, И. Г. Д., ЕГН ***** и В. Г. Д., ЕГН *****.

Със същото решение ищите П. Б. Д., ЕГН *****, В.М. Д., ЕГН *****, А.М. Д., ЕГН *****, Н. М.Ц., ЕГН *****, М. Д. Д., ЕГН *****, И. Г. Д., ЕГН ***** и В. Г. Д., ЕГН *****, всичките със съдебен адрес: чрез адв.Н. Х., ***, са осъдени да заплатят на К. Г. К., ЕГН *****, с адрес: ***, сумата от 650 лв. /шестстотин и петдесет лева/ - направени разноски по делото.

С жалбата се иска отмяна на решението в частта му, касаеща жалбоподателите, включително относно присъдените разноски и постановяване на решение, с което процесното дарение да бъде обявено за недействително на основание чл. 42 ал. 2 от ЗЗД спрямо всеки от жалбоподателите за притежаваната от него идеална част от имотите, а

именно - за П. Б. Д. - за 1/5 идеална част, за наследниците на Г. Б. Д. - за по 1/15 идеална част за всеки от тях, тъй като договорът е сключен от пълномощник, който не е разполагал с представителна власт предвид обстоятелството, че упълномощаването е извършено от дееспособно лице, което не е могло да разбира и ръководи действията си. Възражава се, че първоинстанционният съд е дал неправилна правна квалификация на иска като такъв по чл. 26, ал. 2, предл. второ ЗЗД, вместо вярната по чл. 42, ал. 2 ЗЗД. В обжалваното решение не са изложени ясни мотиви и съображения по повод въведеното от ищите за разглеждане по делото преюдициално възражение за унищожаемост на упълномощителната сделка. Съдът не е изложил собствени мотиви кои факти и обстоятелства приема за доказани и въз основа на кои гласни доказателства, липсва обосновка в решението - на кои свидетели дава вяра и защо, на кои не дава вяра и поради какви причини. Липсва аргументация защо съдът не кредитира заключението на повторна съдебно-психиатрична експертиза, изпълнена от вещо лице д-р Д.А.. Жалбоподателите твърдят, че от събраните по делото доказателства е безспорно, че процесната упълномощителната сделка е унищожима и сключеният въз основа на такова упълномощаване договор -дарение на идеални части от наследствени земи, подробно описани в нотариален акт № *** е висящо недействителен и не поражда целените с него правни последици.

В законоустановения срок ответникът К. Г. К. е подала отговор, с който е изразила становище, че жалбата следва да бъде отхвърлена като неоснователна, а първоинстанционното решение следва да се потвърди изцяло. Твърди се, че дадената от първоинстанционният съд правна квалификация е правилна, но ако съдът счете това възражение за вярно, то следва да поправи правната квалификация и реши спора по същество. Изразява становище, че обжалваното решение съдържа мотиви относно недоказаното твърдение на ищеца, че към 01.11.2016 г., когато е извършена упълномощителната сделка, Н. С. не е могла да разбира или ръководи действията си. Процесното пълномощно е извършено с нотариално заверяване на подписа от нотариус Р. М., който е проверил самоличността и дееспособността на С.. На 21.09.2016 г. Н. С. е извършила и друго упълномощаване с нотариално заверяване на подписа, но извършено от друг нотариус И. Б., която също се е уверила в дееспособността на упълномощителя.

За да се произнесе, съдът съобрази следното:

В исковата молба са изложени твърдения, че ищите са наследници по закон на Н. Й. С., б. ж. на ***, общ. ***, обл. ***, починала на **** Твърди се, че приживе наследодателката им се е разпоредила с 1/2 ид.ч. от възстановените ѝ земеделски земи, находящи се в землището на ***, общ. ***, обл. ***, в качеството ѝ на наследник на М.П.У. – б.ж. на ***, чрез дарение в полза на нейната внучка – К. Г. К., обективизирано в Нотариален акт № **, том ***, рег. № ***, дело № 452 от 10.11.2016 г., като по време на сделката дарителката е представлявана от пълномощник – адв. П.В. Й. – АК ***, с пълномощно с нотариална заверка на подписите и съдържанието от 01.11.2016 г. Сочи се, че по време на учредяване на представителната власт наследодателката не е могла да разбира свойството и значението на постъпките си и не е могла да контролира своите действия, което състояние е било причинено от *****. Навежда се, че доказателство за недееспособността ѝ е обстоятелството, че волята ѝ в пълномощното е удостоверена не с полагане на подпис изписване на трите си имена пред нотариуса, а посредством пръстов отпечатък. С решение № 208/21.07.2017 г. по гр.д. № 164/2017 г. на ПОС, влязло в сила на 24.10.2018 г. Н. Й. С. е била поставена под пълно запрещение на основание чл. 336 ГПК, вр. чл. 5 от ЗЛС. Поради обстоятелството, че към момента на упълномощаването упълномощителката не е могла да разбира свойството и значението на извършваното от нея считат, извършената сделка за унищожима, а дарението – извършено без належаща представителна власт за недействително спрямо ищите. Отправено е искане дарението на 1/2 ид.ч. от имотите, обективизирано в Нотариален акт № **, том ***, рег. № ***, дело № 452 от 10.11.2016 г., да бъде прогласено за недействително. С молба от 13.03.2020 г. ищите заявяват, че не

предявяват иск за унищожаване на основание чл. 31, ал. 1 ЗЗД на извършеното упълномощаване, а искат обстоятелствата, изложени в исковата молба относно пороците на овластителната сделка, да бъдат разгледани като преюдициален въпрос по отношение на недействителността на договора за дарение. Моли се за уважаване на предявения иск за прогласяване на договора за дарение за недействителен и присъждане на сторените разноски.

В законоустановения срок по чл. 131 ГПК ответникът К. Г. К. оспорва иска. Оспорва твърденията, че към момента на упълномощаването Н. С. не е могла да разбира и да ръководи постъпките си, като сочи, че непоставеното под запрещение лице е юридически дееспособно. Соци, че за да се позоват на невъзможността лицето да ръководи постъпките си като основание за унищожаваност по чл. 31, ал. 1 от ЗЗД, е следвало наследниците да са поискали поставянето му под запрещение. По изложените съображения е отправено искане за отхвърляне на иска и присъждане на сторените разноски.

Окръжен съд Перник, след като прецени събраните по делото доказателства и доводите на страните, намира за установено от фактическа страна следното:

Съгласно пълномощно с нотариално заверени подпис и съдържание на 01.11.2016 г. от нотариус Р. М., Н. Й. С. е упълномощила П.В. Й., с ЕГН *****, от нейно име да дари на К. Г. К., с ЕГН *****, при условия, каквито намери за добре собствените й ½ ид.ч. от недвижими имоти, подробно описани в Решение № 12-ТР от 15.03.1996 г. на Поземлена комисия – град ***, Решение № 12-РГ от 11.09.1997 г. на Поземлена комисия – град ***, Решение № 12-ПОЗ от 01.02.2006 г. на Общинска служба по земеделие и гори – град *** и Решение № Г-12 от 26.07.2000 г. на Общинска служба по земеделие и гори, придобити по наследство, находящи се в землището на ***, община ***, област ***, а именно: А/ ½ ид.ч. от Нива в местността „****“ с площ по документ 13,449 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, обл. ***; Б/ ½ ид.ч. от Нива в местността „****“ с площ по документ 14,230 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, обл. ***; В/ ½ ид.ч. от Ливада в местността „****“, с площ по документ 48,481 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***; Г/ ½ ид.ч. от Ливада в местността „****“, с площ по документ 10,500 дка, представляваща поземлен имот с пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***, Ливада; Д/ ½ ид. ч. от Ливада в местността „****“, с площ по документ 4,859 дка, представляваща поземлен имот пл. № ***, в землището на ***, община ***, област ***; Е/ ½ ид. ч. от Пасище, мера в местността „****“ с площ по документ 13,989 дка, представляващо поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***; Ж/ ½ ид.ч. от Пасище, мера в местността „****“, с площ по документ 14,399 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, общ. ***, област ***; З/ ½ ид.ч. от Нива в местността „****“, с площ по документ 4,068 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***; И/ ½ ид.ч. от Нива в местността „****“, с площ по документ 1,000 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***; К/ ½ ид.ч. от Нива в местността „****“, с площ по документ 3,192 дка, представляваща поземлен имот пл. № ***, образуван от имот номер *** в землището на ***, община ***, област ***; Л/ ½ ид.ч. от Широколистна гора в местността „****“, представляваща поземлен имот пл. № *** в плана за земеразделяне в землището на ***, община ***, област *** и с площ от 13,599 дка. Върху пълномощното е направена забележка, че е положен отпечатък от десния палец на упълномощителката поради невъзможност да изпише пълното си име.

От представения по делото Нотариален акт № **, том ***, рег. № ***, дело № 452 от 10.11.2016 г. на нотариус М. Д., с район на действие Районен съд – ***, се установява, че на 10.11.2016 г. е сключен договор за дарение, по силата на който Н. Й. С. чрез пълномощника си П.В. Й. дарява на внучка си К. Г. К. ½ ид.ч. от гореописаните имоти.

По делото е безспорно, че Н. Й. С. е притежавала правото на собственост върху имотите, предмет на договора за дарение, Нотариален акт № **, том ***, рег. № ***, дело № 452 от 10.11.2016 г. на нотариус М. Д., с район на действие Районен съд – ***.

С писмо с рег. № 3432/11.08.2020 г. по делото са представени оригинал на Нотариален акт № **, том ***, рег. № ***, дело № 452 от 10.11.2016 г. на нотариус М. Д., с район на действие Районен съд – *** и заверени копия на всички документи, посочени в акта и приложени по нот.д. № 452/2016 г., а именно: пълномощно от Н. Й. С. в полза на П.В. Й. от 01.11.2016 г., декларация по чл. 264, ал. 1 ДОПК от Н. Й. С., върху която е положен подписът ѝ и поставен отпечатък, декларация по чл. 25, ал. 8 от ЗННД от Н. Й. С., върху която е положен подписът ѝ и поставен отпечатък, декларация за гражданство и гражданско състояние по чл. 25, ал. 8 от ЗННД от К. Г. К., удостоверение за раждане на К. Г. К., удостоверение за раждане на Е. Б. Д., удостоверение за наследници на М.П.У., Решение № 12-ТР от 15.03.1996 г. на Поземлена комисия – град ***, Решение № 12-РГ от 11.09.1997 г. на Поземлена комисия – град ***, Решение № 12-ПОЗ от 01.02.2006 г. на Общинска служба по земеделие и гори – град *** и Решение № Г-12 от 26.07.2000 г. на Общинска служба по земеделие и гори, скица № *** на имот с номер ***, скица № *** на имот с номер ***, скица № *** на имот с номер ***, скица № *** на имот с номер ***, скица № *** на имот с номер ***, скица № *** на имот с номер ***, скица № *** на имот с номер ***, скица № *** на имот с номер ***, скица № *** на имот с номер ***, скица № *** на имот с номер ***, както и удостоверения за данъчна оценка на имоти с идентификатори: ***, ***, ***, ***, ***, ***, ***, ***, ***, ***, ***, *** и ***.

Прието е по делото пълномощно с нотариално удостоверен подпис на 21.09.2016 г. от нотариус И.П.-Б., с което Н. Й. С., ЕГН *****, упълномощава Е. Б. К., ЕГН *****, да я представлява пред всички държавни, общински, административни органи и други институции. Върху пълномощното е поставен подпис за упълномощителката без саморъчно изписване на името.

По делото са представени епикризи на Н. Й. С. от МБАЛ „****“ АД-гр. *** според която пациентката е постъпила на *** и изписана на *** в увредено общо състояние, трудна комуникация, не чува, Епикриза от СОБАЛ „****“, според която пациентката е постъпила на *** и изписана на същия ден с диагноза ***, и Епикриза от МБАЛ „****“ АД-гр. ***, според която пациентката е постъпила на *** и изписана на *** за диагностика и лечение на ***.

От приложеното за послужване гр.д. № 164/2017 г. на Окръжен съд – Перник се установява, че е образувано по искова молба от П. Б. Д. и В. Б. Д. с което е отправено искане за поставяне под пълно запрещение на Н. Й. С.. От протокола от първото открито съдебно заседание по делото се установява, че непосредствените впечатления на съда са добити при посещение на ответника в дома ѝ, извършено на 26.05.2017 г. В проведеното на 21.06.2017 г. открито съдебно заседание е прието заключение на вещото лице Д.А. по допуснатата съдебно-психиатрична експертиза.

С влязло в сила Решение № 208/21.07.2017 г. по гр.д. № 164/2017 г. на Окръжен съд – Перник Н. Й. С. е поставена под пълно запрещение.

В производството по делото са събрани гласни доказателства чрез разпит на свидетелите К.О. Д. /съпруга на ищеца П. Д./, Р. Г. Я. и Г.Б. Я. /двете без родство и дела със страните по делото/ – по искане на ишците, и свидетелите Л. Г. К. /сестра на ответницата и племенница на ишците/, Р.С.М. и К. К. К. /без родство и дела със страните по делото/ - по искане на ответниците.

Свидетелката К.О. Д. излага, че Н. С. е нейна свекърва, живели в една къща *** г., откакто свидетелката била ** годишна. През лятото на ***, когато съпругът ѝ празнувал **-годишнина, дъщеря ѝ с нейната дъщеря натоварили свекърва ѝ в колата, заедно с инвалидните колички и санитарни столове и я закарали в ***. Преди това около една година те я гледали, защото това било нейната къща. Заявява, че когато започнала *** Н. С. не я

познавала, не познавала сина си, не била ориентирана за време. Имала слабо зрение, отдавна не чувала. Иначе била грамотен човек, можела да чете и да пише. На момента изпадала в халюцинации, говорела за починали хора, несвързани неща. За *** не са я водили на лекар, но са викали спешна помощ многократно и са ѝ давали лекарства, които обаче я успивали и изпадала в безтегловност. Когато влизали да ѝ сменят памперса, издавала звуци. Това ги уплашило и ѝ спрели лекарствата. Тъй като се наложило съпругът ѝ да влезе в болница в *** за операция, а етърва ѝ Н. да замине за ***, защото майка ѝ починала, накарали Е. да вземе майка си, за да я гледа. След известно време разбрали, че ѝ е прехвърлила целия имот. След като дъщеря ѝ я взела правили опит да се свържат по телефона с нея, но мобилният телефон бил изключен. Не знае как е живяла там.

Свидетелката Р. Г. Я. заявява, че познава Н. от повече от **г., дели ги една улица, били съседи. Тя винаги живяла в *** докато не я взела дъщеря ѝ. Виждала я всеки ден, един ден я познавала, на другия ден - не. Накрая я хванала ***, защото не я познавала, разбрала, че има *** като не я познавала или я питала коя е. Хората, с които живеела, я гледали, изключително двете етърви – К. и Н.. Возели я с инвалидна количка. Накрая говорела за някакви имоти, отнесено, несвързано. Знае, че сина ѝ П. и снаха ѝ К. имали здравословни проблеми и дъщеря ѝ я взела и повече не се върнала в ***.

Свидетелката Г.Б. Я. излага, че с Н. С. били съседи, живели през три къщи, много общували, имали градини. През *** тя вече не била много добре, започнала да не излиза да работи, започнала да забравя, понякога, когато я поздравявала и отговаряла, а понякога питала коя е. Впоследствие положението ѝ се влошило, през *** Н. не седила градина. Общувала и със снахите и те ѝ казали, че не е добре. Когато отишла да я види, тя не я познала, била на легло, на памперси. След това не ходила, защото жената не била добре. Около една година я гледали К. и Н., след това дъщеря ѝ я взела. Когато дъщеря ѝ я взела, тя била в деменция и на легло.

Свидетелката Л. Г. К. излага, че грижите за баба ѝ полагала основно нейната майка, след като я взела да живее в апартамента в гр. ***. Когато я взели, баба ѝ била абсолютно адекватна, в съзнание, разбирала какво прави, къде се намира, общувала с децата и тези на сестра ѝ. Имало моменти, в които е добре, и моменти, в които не се чувства добре по отношение на физическото здраве. Като всеки възрастен човек имала сърдечно заболяване, намаление на зрението, перде на очите, което било отстранено с операция, имала проблем със слуха. Последните 2 г. синовете ѝ не я потърсили. По това време свидетелката живеела в ***, но понеже не работила, прекарвала свободното си време с майка си в ***. Майка ѝ се грижила за баба ѝ и ѝ помагала за детето, когато отсядали в апартамента, в който те живеели. В *** баба ѝ живеела в първобитни условия, нямало ток в къщата, но живеела там само за да си гледа градината. Баба ѝ не е имала ***. С едното ухо не чувала отдавна, но с другото чувала и разговаряли по телефона до смъртта ѝ. имало период, в който баба ѝ ходила трудно до банята, но си ходила сама, не е имало случаи да не се чувства добре и да говори несвързани неща.

Свидетелката Р.С.М. излага, че живее в ***. Познава Н. и внучка ѝ Л., приятелки са и си ходят на гости. Когато посещавала дома ѝ, баба ѝ била там, тя пиели кафе, а тя от време на време сядала при тях. Не чувала добре и трябвало по-високо да ѝ се говори и не виждала добре. Била неподвижна, говорила общи приказки, познавала ги тогава.

Свидетелят К. К. К. излага, че живее в *** и е ***, която се занимава със земеделско производство. Подписвала е договор за рентата с П., В. и брат им Г., с баба Н. също. Ходил е веднъж до дома ѝ баба Н. да подпише договор, че не била на ход. До *** г. давал рентата на братята, а след това тя дала пълномощно на Е. и давал само на нея. К. Г. представила нотариален акт и той приел, че тя следва да получи рентата. Не помни точно кога, но баба Н. е идвала при него лично да подписва доста преди *** г.

По делото са използвани специални знания чрез провеждане на съдебно-психиатрична

експертиза, изготвена от вещото лице Р.К.. Според заключението на вещото лице от психиатрична научна гледна точка не са налице ясни и обективни доказателства за тежестта на нарушенията в мисловната и емоционално-волевата сфера и промените в общото ниво на адекватност на освидетелстваната Н. Й. С. към 01.11.2016 г. Въпреки че е страдала от психично заболяване – *****, не може категорично да се определи какви са били тежестта и степента на развитие на психическото ѝ заболяване към 01.11.2016 г. Развитието на заболяването ѝ е било в посока на постепенно утежняване на симптомите, но категорично не е възможно да се определи дали към 01.11.2016 г. заболяването ѝ е било напреднало до степен, която неминуемо би се отразила на възможността на лицето да разбира свойството и значението на постъпките си и да ги ръководи разумно и волево, както и да разбира свойството и значението на извършеното действие – упълномощаване съобразно нотариално заверено пълномощно.

Заключението е оспорено от ищите, по чието искане е допусната повторна съдебно-психиатрична експертиза, изготвена от вещото лице Д.А.. Според заключението на вещото лице А. анализът на наличните данни от медицинската документация и свидетелските показания дават основание да се приеме, че Н. Й. С. е страдала от психично разстройство с диагноза ***** Отразени са проявяващи се не само състояния на дезориентация, но и периоди с възприятно-представни нарушения, привиждания и конфабулации, нарушения в мисловната и емоционално-волевата сфера, промяна в общото ниво на адекватност. По описаните данни от 2015 г. се проявяват симптоми, свидетелските показания ги описват като изразени през 2016 г., психиатричният преглед ги установява на 26.05.2017 г. Според вещото лице на 01.11.2016 г. /шест месеца и 26 дни преди психиатричния преглед/ може да се приеме, че е бил налице актуален ***, обуславящ описаните промени, който е нарушавал възможността на Н. С. да разбира свойството и значението на извършеното и да ги ръководи разумно и волево. ***** я е правил негодна да се грижи сама за собствените си работи. По описаните данни може да се приеме, че същата не е могла да разбира свойството и значението на извършеното действие – упълномощаване съобразно нотариално завереното пълномощно.

При съвкупна преценка на събраните доказателства съдът намира, че следва да бъдат кредитирани показанията на свидетелите К.О. Д., Р. Г. Я. и Г.Б. Я. и частично - относно непосредствените впечатления за физическото състояние на наследодателката - показанията на свидетелите Р.М. и К. К., по следните съображения:

Свидетелите Р. Г. Я. и Г.Б. Я. са без дела и родство със страните и имат непосредствени впечатления върху състоянието на Н. С. преди напускането на дома ѝ в ***, поради което съдът цени показанията им като преки, незаинтересовани и съответстващи на събраните по делото писмени доказателства. От показанията на тези свидетели се установява, че през *** Н. Й. вече не била много добре, започнала да не излиза да работи градината си, да забравя, понякога не ги познавала. Около една година я обслужвали двете ѝ снахи, извеждали я с количка, а когато напуснала дома си в *** към лятото на *** била с ясно проявени симптоми на *** и на легло.

Показанията на свидетелката К. Д. съдът преценява съгласно разпоредбата на чл. 172 ГПК, съобразявайки обстоятелството, че е съпруга на един от ищите като ги намира за непротиворечиви и съответстващи на фактите, заявени от горните незаинтересовани свидетели и останалите доказателства по делото.

Показанията на свидетелите Р. Г. Я., Г.Б. Я. и К. Д. относно състоянието на Н. С. към лятото на ***г. съответстват на приложената Епикриза от ***, съгласно която същата е приета в увредено общо състояние, трудна комуникация, не чувала. От приложеното за послужване гр.д. 164/2017 г. на Окръжен съд – Перник се установява, че при провеждане на личния разпит от съдията през май 2017 г. Н. С. е отговаряла несвързано, а въз основа на заключението по допуснатата съдебно-психиатрична експертиза е прието, че вследствие на

*** промени същата не може да осъзнава своите потребности и да се грижи за интересите си. Видно е също така, че върху пълномощното от 01.11.2016 г. Н. С. не е могла да изпише името си, а е поставила палец, въпреки че е била грамотна /според показанията на свидетелката К. Д. е могла да чете и пише, което се потвърждава и от показанията на свидетеля К. К., който заявява, че доста преди 2016 г. тя е идвала при него да подписва договори/. Показанията на свидетелката Р.М. също установяват, че когато живеела в гр. *** Н. С. е била трудно подвижна, което се потвърждава и от показанията на свидетеля К. К., който сочи, че веднъж ходил в дома ѝ, защото „не била на ход“. Същевременно от обстоятелството, че при епизодичните посещения на свидетелката Р.М. наследодателката е говорила "обща приказка" и от показанията на свидетеля К. К. не може да се направи извод за възможността на наследодателката да разбира значението на извършената упълномощителна сделка.

С оглед изложеното, съдът намира, че показанията на свидетелката Л. Г. К. - сестра на ответницата и племенница на ищците, според които баба ѝ била абсолютно адекватна, в съзнание, ходила сама до банята и не е имало случаи да не се чувства добре и да говори несвързани неща, както и че нямала ***, не следва да бъдат ценени, с оглед роднинската ѝ връзка със страните по делото и доколкото противоречат на останалия доказателствен материал по делото.

По горните съображения съдът намира, че следва да бъде кредитирано именно заключението по повторната съдебно-психиатрична експертиза, съгласно което към 01.11.2016 г. е бил налице актуален ***, който е нарушавал възможността на Н. С. да разбира свойството и значението на извършеното и да го ръководи разумно и волево, поради което същата не е могла да разбира свойството и значението на извършеното действие – упълномощаване съобразно нотариално завереното пълномощно.

Съгласно удостоверение за наследници с изх. № ***, издадено от Община ***, Н. Й. С. е починала на ***, като е оставила наследници по закон петима низходящи: Г. Б. Д., М. Б. Д., П. Б. Д., Е. Б. К. и В. Б. Д..

От удостоверение за наследници с изх. № ***, издадено от Община ***, се установява, че М.П.У. е починал на ***, като е оставил наследници по закон: син, четири дъщери /сред която Н. Й. С./ - всички починали без да оставят низходящи с изключение на Н. Й. С. и Е. Й. Я., чийто наследник е синът ѝ А. К. Р.. В удостоверението е посочено, че наследник на М.П.У. е и син, означен като А., за който не са налице други данни, включително за дата на раждане и смърт. От същото удостоверение е видно, че Г. Б. Д. е починал на ***, като е оставил наследници по закон: М. Д. Д. /съпруга/, И. Г. Д. и В. Г. Д. /синове/.

При така установеното от фактическа страна, съдът от правна страна намира следното:

При извършената служебна проверка по валидността на обжалваното решение, съобразно нормата на чл. 269 ГПК съдът не открива пороци, водещи до неговата нищожност или недопустимост.

Съгласно Тълкувателно решение № 5/2014 г. по тълк.д. № 5/2014 г. на ОСГТК на ВКС договор, сключен от лице, действало като представител, без да има представителна власт, е в състояние на висяща недействителност и не поражда целените с него правни последици. Същите настъпват, ако лицето, от името на което е сключен договорът, го потвърди съгласно чл. 42, ал. 2 ЗЗД.

С оглед изложените в исковата молба твърдения и разрешението, дадено в посочения тълкувателен акт, следва, че предявените субективно съединени иски са с правно основание чл. 42, ал. 2 ЗЗД.

Доколкото с постановеното решение не са нарушени принципите на диспозитивното начало в гражданския процес и съдът не се е произнесъл извън обхвата на търсената от

ищеца защита и определения от страните спорен предмет, то неправилната правна квалификация не обуславя недопустимост на постановеното решение, а неправилност поради нарушение на материалния закон /в този смисъл ТР на ОСГТК на ВКС № 2/29.02.2012 г., по т. д. № 2/2011 г./. Определянето на действителното правно основание с оглед изложените от ищеца обстоятелства, на които основава иска, е дейност на съда по приложението на закона и задължение на съда е да даде вярната правна квалификация и да разгледа предявения иск /в този смисъл Решение № 75 от 28.05.2010 г. по гр. д. № 923/2009 г. на ВКС/.

В исковата молба се излагат твърдения, че дарението е недействително, тъй като е извършено от пълномощник, чиято представителна власт е учредена от наследодателката на ищите в състояние, е което не е могла да разбира и ръководи действията си, тъй като е страдала от ***, с увреден слух и зрение.

С Тълкувателно решение № 5/30.05.2022 г., постановено по тълкувателно дело № 5/2020 г. на ОСГТК на ВКС се даде задължително тълкуване по приложение на закона, като се прие разбирането, че договорът, сключен от дееспособно лице, което при сключването му е било в състояние на трайна неспособност да разбира или ръководи действията си, е унищожаем на осн. чл. 31, ал. 1 ЗЗД. В мотивите на тълкувателното решение са дадени разяснения, при които хипотезата за унищожаване на договора може да бъде налице, когато страна не може да разбира или да ръководи действията си по причини, дължащи се на ментални или психически проблеми, когато лицето формално е дееспособно, т. е. когато не е поставено под запрещение. Това състояние следва да е налице към момента на извършване на сделката, като опорочаващия факт на изявлението по реда на чл. 31, ал. 1 ЗЗД се състои в това, че е извършена при разстроено съзнание, като е без значение продължителността на това състояние.

По доводът на въззиваемата страна, че съдът не следва да се произнася по направеното възразение относно посочения порок на упълномощителната сделка, тъй като тя може да бъде унищожена само чрез иск, съдът намира следното:

Съгласно Решение № 103/16.07.2018 г. по гр.дело № 3209/2017г. на ВКС и Решение № 113/31.05.2012 г. по гр.д. № 1677/2010 г. на ВКС по иска за оспорване на сключения чрез представител договор съдът задължително се произнася и по унищожението на овластителната сделка. Без значение е дали съдът ще се произнесе по унищожението в мотивите на решението предвид неговата преюдициалност, или в диспозитива на решението, тъй като е предявен отделен иск и съдът е събрал такса за разглеждането му. С оглед изложеното, съдът намира, че следва да се произнесе в мотивите си по преюдициалния въпрос относно посочения порок на на упълномощителната сделка.

От събраните по делото доказателства - свидетелските показания на свидетелите Р. Г. Я., Г.Б. Я. и К. Д., заключението на вещото лице А., епикризите и приложеното за послужване гр.д. № 164/2017 г. на ОС-Перник /обсъдени по-горе и причините, поради които съдът ги кредитира/, съдът приема, че към момента на упълномощаването – 01.11.2016 г., Н. С. не е могла да разбира свойството и значението на извършеното действие. Напредналата възраст на наследодателката към момента на упълномощителната сделка /**г./, наличието на *** с изразени прояви с давност повече от година преди сделката, силно увреденият слух и зрение и невъзможността наследодателката да изпише името си водят до категоричния извод, че същата не е била в състояние да разбере съдържанието на текста, под който се е подписала, и да осъзнае последиците от това.

Относно доводът, направен в отговора на исковата молба, че в амбулаторен лист от *** е посочено в анамнезата, че същата е напълно ориентирана по време, място и събития, следва да се отбележи, че същият не може да бъде кредитиран, тъй като противоречи на всички останали доказателства по делото, така и на извода, направен с влязлото в сила решение по гр.д. № 164/2017 г. на ОС-Перник, което на основание личен разпит на лицето и

психиатричен преглед, извършени само месец по-късно, е приело, че лицето трайно не може да се грижи за интересите си.

Извод в обратната насока не може да бъде направен и от пълномощното с нотариално удостоверен подпис от 21.09.2016 г., доколкото същото се ползва с материална доказателствена сила единствено, че подписът е положен от Н. С., но не и относно състоянието, в което се е намирала. Валидността на волята на упълномощителката в посоченото пълномощно е предмет на самостоятелна преценка и не следва да бъде обсъждана, доколкото е неотносима към оспореното дарение, извършено въз основа на представителната власт, учредена с друго пълномощно - от 01.11.2016 г.

По изложените съображения и доколкото договорът за дарение е сключен от името на наследодателката на ищите чрез лице, което е действало без валидно учредена представителна власт, то предявените искове за прогласяване недействителността му на това основание в частта, съответстващата на наследствените им права следва да бъдат уважени. От приложените по делото удостоверения за наследници се установява, че Н. С. е оставила петима низходящи, които на основание чл. 5, ал. 1 ЗН наследяват по равни части, т.е. по 1/5 част от наследството. Следователно договорът следва да бъде обявен за недействителен за 1/5 част по отношение на П. Б. Д., и за по 1/15 част по отношение на М. Д. Д., И. Г. Д., В. Г. Д. /наследниците на низходящия Г. Б./, на основание чл. 5, ал. 1 и чл. 9, ал. 1 ЗН.

Поради несъвпадане изводите на двете инстанции обжалваното решение следва да бъде отменено в частта, в която предявените искове от въззивниците са отхвърлени и вместо него да бъде поставено друго, с което да бъдат уважени.

По разноските:

Предвид изхода на спора, жалбоподателите не дължат разноски за първоинстанционното производство, поради което решението следва да бъде отменено и в частта, с която същите са осъдени да заплатят такива. Тъй като разноските в размер на 650,00 лв. са присъдени общо, като трима от ищите не са подали жалба срещу решението и не са се присъединили към депозираната жалба в срока по чл. 265, ал. 1 ГПК, решението следва да бъде отменено в припадащата се на жалбоподателите част от присъдените в полза на ответника разноски, възлизащи на сумата 371,44 лв., т.е. за разликата над 278,56 лв. до 650,00 лв.

На осн. чл. 78, ал. 1 ГПК право на разноски за въззивното производство се поражда за жалбоподателите. С оглед отправеното искане и представени доказателства за извършени разноски, на жалбоподателя П. Б. Д. следва да бъдат присъдени сторените разноски за първоинстанционното производство в размер на сумата 1993,47 лв. и за въззивното производство в размер на сумата 869,93 лв.

По изложените мотиви, Окръжен съд Перник

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 260020/14.04.2022 г., постановено по гр.д.№703/2019 г. на Районен съд-Радомир, **В ЧАСТТА**, с която са отхвърлени предявените от П. Б. Д., ЕГН *****, М. Д. Д., ЕГН *****, И. Г. Д., ЕГН ***** и В. Г. Д., ЕГН *****, срещу К. Г. К., ЕГН *****, с адрес: ***, искове за прогласяване **за 1/5 част** по отношение на П. Б. Д., ЕГН *****, и **за по 1/15 част** по отношение на М. Д. Д., ЕГН *****, И. Г. Д., ЕГН ***** и В. Г. Д., ЕГН *****, на недействителността на дарението **на ½ ид. ч.** на недвижими имоти, находящи се в с.***,

община ***, област ***, съобразно Нотариален акт № **, том ***, рег. № ***, дело № 452/10.11.2016г. на нотариус М.Д., № ***, с район на действие РС- ***, и в **ЧАСТТА за сумата над 278,56 лв. до 650,00 лв., представляваща припадаща се част на П. Б. Д., ЕГН *****, М. Д. Д., ЕГН *****, И. Г. Д., ЕГН ***** и В. Г. Д., ЕГН *****, всичките със съдебен адрес: ***, от разностите, присъдени на К. Г. К., ЕГН *****, с адрес: ***.**

ВМЕСТО НЕГО ПОСТАНОВЯВА:

ПРОГЛАСЯВА за недействителен за **1/5 част** по отношение на П. Б. Д., ЕГН *****, и за **по 1/15 част** по отношение на М. Д. Д., ЕГН *****, И. Г. Д., ЕГН ***** и В. Г. Д., ЕГН *****, договорът за дарение, обективиран в Нотариален акт № **, том ***, рег. № ***, дело № 452/10.11.2016 г. на нотариус М.Д., № ***, с район на действие РС-***, с който Н. Й. С., ЕГН *****, чрез пълномощника си П.В. Й., ЕГН *****, дарява на К. Г. К., ЕГН *****, следните недвижими имоти: А/ ½ ид.ч. от Нива в местността „****“ с площ по документ 13,449 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, обл. ***; Б/ ½ ид.ч. от Нива в местността „****“ с площ по документ 14,230 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, обл. ***; В/ ½ ид.ч. от Ливада в местността „****“, с площ по документ 48,481 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***; Г/ ½ ид.ч. от Ливада в местността „****“, с площ по документ 10,500 дка, представляваща поземлен имот с пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***; Ливада; Д/ ½ ид. ч. от Ливада в местността „****“, с площ по документ 4,859 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***; Е/ ½ ид. ч. от Пасище, мера в местността „****“ с площ по документ 13,989 дка, представляващо поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***; Ж/ ½ ид.ч. от Пасище, мера в местността „***“, с площ по документ 14,399 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, общ. ***, област ***; З/ ½ ид.ч. от Нива в местността „****“, с площ по документ 4,068 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***; И/ ½ ид.ч. от Нива в местността „****“, с площ по документ 1,000 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** в землището на ***, община ***, област ***; К/ ½ ид.ч. от Нива в местността „****“, с площ по документ 3,192 дка, представляваща поземлен имот пл. № *** образуван от имот номер *** в землището на ***, община ***, област ***; Л/ ½ ид.ч. от Широколистна гора в местността „****“, представляваща поземлен имот пл. № *** в плана за земеразделяне в землището на ***, община ***, област *** и с площ от 13,599 дка., на осн. чл. 42, ал. 2 ЗЗД.

ОСЪЖДА К. Г. К., ЕГН *****, с адрес: *** , **ДА ЗАПЛАТИ** на П. Б. Д., ЕГН *****, **сумата 1993,47 лв.** /хиляда деветстотин деветдесет и три лева и четиридесет и седем стотинки/ - направени разноси в първоинстанционното производство, на осн. чл. 78, ал. 1 ГПК.

ОСЪЖДА К. Г. К., ЕГН *****, с адрес: *** , **ДА ЗАПЛАТИ** на П. Б. Д., ЕГН *****, **сумата 869,93 лв.** /осемстотин шестдесет и девет лева и деветдесет и три стотинки/ – направени разноси във въззивното производство, на осн. чл. 78, ал. 1 ГПК.

Решението не подлежи на касационно обжалване на основание чл. 280, ал. 3 ГПК.

Решението е постановено при участието на А. К. Р., ЕГН *****, като трето лице-помагач на страната на ищите.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____